

ULTRAMONTAN, ulltramåntån, a. 2. Se *Ultramontansk.* — *S. m.* Ultramontansk skriftställare, statsman, diplomat.

ULTRAMONTANSK, a. 2. (af latinska orden: *ultra montes*, på andra sidan om bergen, egentl. Alpena) 1) På andra sidan Alpena varande eller belägen. Afser vanligen Italien, i förhållande till Frankrike. — 2) Säges isynnerhet med afseende på de italienska skriftställare, som försvara påfvens grundsatser, politiska makt och myndighet.

ULTRAREVOLUTIONÄR, - - - - tschonär, a. 2. 1) Öfverdrifvet revolutionär. *U-a* läror. — 2) Som hyllar sådana läror. Brukas äfv. substantivt: *En u.*

ULTRAROJALISM, - - - - i'ssm, m. sing. Hyllande af ultrarojalistiska åsigt.

ULTRAROJALIST, - - - - i'sst, m. 3. En, som hyllar ultrarojalistiska åsigt.

ULTRAROJALISTISK, a. 2. Som, i konstitutionella stater, går utöfver monarkiens princip och sträfvar eller syftar till envælde.

ULTRASERVIL, -- särrvil, a. 2. Som syftar eller sträfvar till fullkomligt envælde, med undertryckande af allt slags frihet. Brukas äfv. som substantiv.

UM, (t. *ent* ell. *um*) Sammansättnings-partikel, som svarar, dels emot *und* ell. *utan*, t. ex.: *Umbära*: dels emot *ot*, t. ex.: *Umgänge*, *umgås*.

UMBELLAT, umbällåt, f. 3. (bot.) Växt med parasollblommor.

UMBRA, ümbra, f. sing. Ett gulbrunt eller svartbrunt, organiskt mineral, hvaraf den finaste och renaste sorten begagnas som målarfärg. *Turkisk* ell. *Cyprisk U.*, ett mörkbrunt mineral af jernsläktet.

UMBÄRA, v. a. 3. (böjes som *Bära*) Hjelpa sig utan, berga sig utan, vara utan. *Jag har länge måst u. alla beqvämligheter. Detta kunde allt för lätt u-s. Man bör lära sig att u.* — *Syn.* Undvara, Sakna.

UMBÄRANDE, n. 4. Tillståndet, då man umbär något. *U. af beqvämligheter. U-n* af alla slag.

UMBÄRLIG, a. 2. Som kan umbäras.

UMBÄRLIGHET, f. 3. Egenskapen att vara umbärlig.

UMGÅ, v. n. 2. (böjes som *Gå*) *U. med*, tänka på, hafva i sinnet. *U. med svek. U. med dödstankar.* — Föråldradt: *Omgå*.

UMGÅS, v. d. 2. (böjes efter *Gå*) 1) Plåga umgänge. *U. hos någon, i ens hus. De u. mycket. U. som bröder. U. med någon. De u. med hvarandra. Dem man u. med blir man lik. U. med* betyder äfv.: bemöta, behandla, t. ex.: *U. fritt med en. U. med någon som en vän. Veta att u. med folk*, att skicka sig med folk. *Lätt, svår att u. med. U. med* betyder också: Hafva samlag, beblanda sig med. — 2) *U. med något*: a) Handtera, behandla, traktera. I denna bem. föråldradt. *Skickligt u. med ett musikinstrument.* — b) Hafva i sinnet. *Han u. med den tanken att gifsta sig.* — Föråldradt: *Omgås*.

UMGÅLDER, m. 3. pl. Omkostnader. *Laga u.* — Föråldradt: *Omgålder*.

UMGÄLLA, v. a. 2. (t. *entgelten*) Straffas, plikta, lida för något. *Låta någon u. hvad han brutit. U. med*, plikta med förlusten af, t. ex.: *Det fick han u. med lifvet.* — *Anm.* I st. f. supinum säges alltid: *Fått u.*, t. ex.: *Det ordet har han fått u.* — Föråldradt: *Omgälla*.

UMGÄNGE, n. 4. 1) Sällskaplig sammanvaro

med menniskor. *Plåga u. med någon. De plåga icke mer u. med hvarandra. Han är munter i u.* — 2) *Köttligt u.* eller blott *u.*, samlag, bebländelse. *Hafva, plåga köttligt u. med någon.* — Föråldradt: *Omgänge*.

UMGÄNGELSE, f. 3. (föråldr.) Se *Umgänge*, bem. 1. — Gammalt skriftsätt: *Omgängelse*.

UMGÄNGESGÅFVOR, f. 1. pl. *Goda u.*, godt sätt att vara, trefligt umgängessätt. — Föråldradt: *Omgängesgåfvor.* — Skrifves äfv. *Umgängsgåfvor*.

UMGÄNGESLIF ell. **UMGÄNGSLIF**, n. sing. Sällskapligt umgänge mellan menniskor. *U-vels behag.* — Föråldradt: *Omgängslif*.

UMGÄNGESSPRÅK, n. sing. Det slags finare, mera städade språk, som är vanligt i umgängelivet. — Föråldradt: *Omgängesspråk.* — Skrifves äfv.: *Umgängsspråk*.

UMGÄNGESSÄTT, n. sing. Sätt att umgå med menniskor. — Föråldradt: *Omgängessätt*.

UMGÄNGESVETT ell. **UMGÄNGSVETT**, n. sing. Förstånd och vana att väl skicka sig i umgänget med menniskor. *Ha u.* — Föråldradt: *Omgängesvett*.

UMGÄNGESVÄN, m. 3. pl. — *vänner.* Vän, som man mycket umgås med.

UMGÄNGSAM, a. 2. Som gerna umgås med andra, treflig i umgänge, sällskaplig. — Föråldradt: *Omgängsam*.

UMGÄNGSAMHET, f. 3. Bøjelse för umgänge, trefligt sätt i umgänge, sällskaplighet. — Föråldradt: *Omgängsamhet*.

UNANIM, -- i'm, a. 2. (lat. *Unanimis*) Enhällig.

UNCIALBOKSTAF, unsiälbókstäv, m. 3. pl. — *bokstäfver.* (af lat. *Uncialis*, som håller en tum) Bokstaf, som är en tum bred, såsom på monumenter, m. m.

UND, Sammansättnings-partikel, som svarar emot: a) *undan*, t. *ent*, t. ex.: *Undfly, undfalla, undvika*; b) *Emot* (i stridig, fiendtlig mening), såsom i *Undsäga*; c) *Åter* eller *Emot* (i god bem.), t. ex.: *Undfå, undfägna*; d) *Under*, i *Undsätta*.

UNDAN, ünnann, adv. Betecknar: 1) Rörelse från en ort, antingen för att lemna platsen fri, eller undkomma någon förföljande. *Gå u. för någon. Flytta u. något, flytta det ur vägen. Flytta sig u. Fly u. Laga sig u. Hålla sig u.* — *Syn.* Ur vägen, Bort. — 2) Förflyttning afsides; borttagande, bortröfvande. *Sätt u. Föra, skaffa, taga u. Hålla u. Gömma u. Stjåla u.* — *Syn.* Afsides, Bort. — 3) (pop.) *Gå u. för u.* (uttalas: ünnann för ünnann), göras, för rättas, ske det ena efter det andra, i oafbruten gång. *Det går u. för u.* — *Prep.* Borta från. *U. ögonen*, säges om något, då det blifvit aflägsnadt ifrån ens åsyn. — *Int.* Ur vägen! *U., lymmel! U., ge rum!* — *Undan* ingår för öfrigt i en mängd sammansatta verber, hvilkas betydelse i allmänhet rättar sig efter bem. 1 och 2. Sådana, som ej tarfva vidare förklaring, äro: *Undanblåsa, -bringa, -bryta, -bära, -drifva, -föra, -hoppa, -hugga, -jaga, -jemka, -kasta, -krypa, -köra, -leda, -lyfta, -lägga, -löpa, -maka, -mota, -rifva, -segla, -skuffa, -skuffla, -slänga, -slåpa, -sopa, -sparka, -springa, -stöta, -välla, -vältra.* Vanligen fränkskiljes dock artikeln, och man säger: *Blåsa undan, o. s. v.*

UNDANARBETA, v. a. 1. På förhand göra ett arbete eller en del af ett arbete färdigt, så